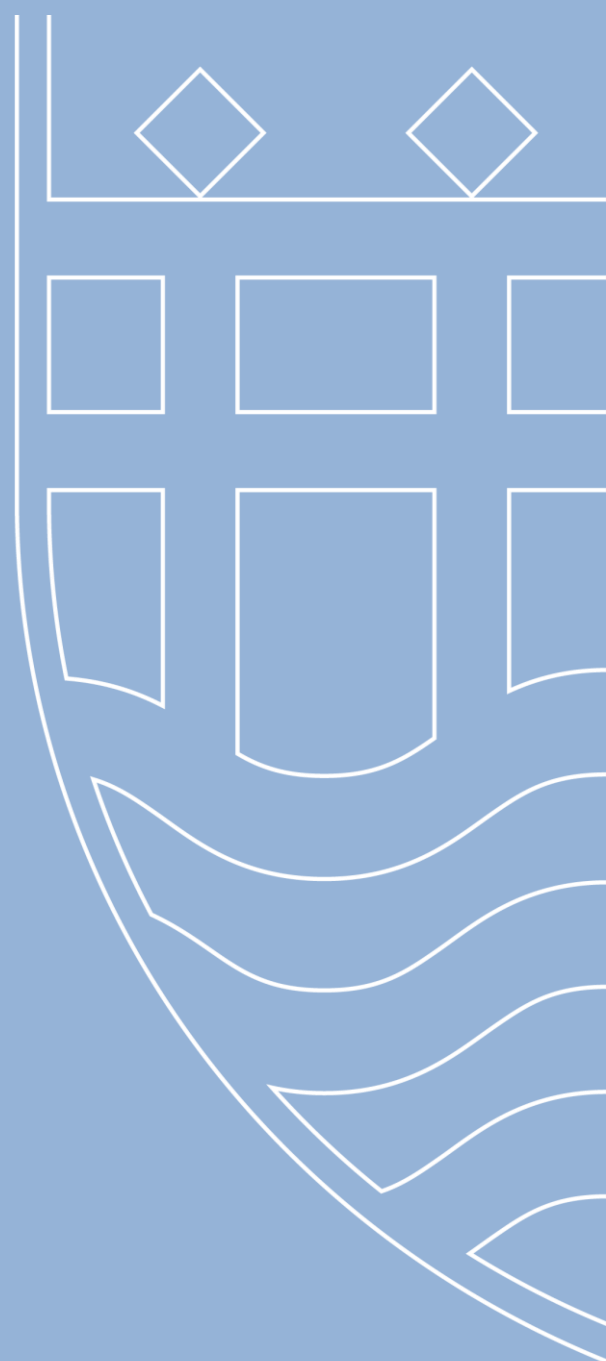

Haderslev Kommune

Strategisk handleguide for skoleområdet

indholdsfortegnelse

Indledning	2
Læsevejledning	3
1. Styrkelse af almenområdet	4
2. Vejen til styrkede læringsfællesskaber	5
Børn og forældre - en inddragende tilgang	6
Fokuspunkter og Udviklingsplaner	7
3. Skolernes pædagogiske grundlag	9
Faglig ledelse i de forebyggende indsatser	10
Faglig ledelse i de foregribende indsatser	10
Faglig ledelse i de indgribende indsatser	11
Skolelederens juridiske ansvar og opgave, når et barn har behov for en specialpædagogisk indsats	11
5. Skoleledelse i professionelle læringsfællesskaber	12
Skoleledelsen som professionelt læringsfællesskab	13
Distriktsrådet som professionelt læringsfællesskab	13
Pædagogisk Koordinationsudvalg (PKU) som professionelt læringsfællesskab	13
6. Struktur og organisering af de forebyggende, foregribende og indgribende indsatser	14
7. Tværfagligt samarbejde og sammenhængende indsatser	16
8. En styrket pædagogisk praksis – konkrete tilgange	17

Indledning

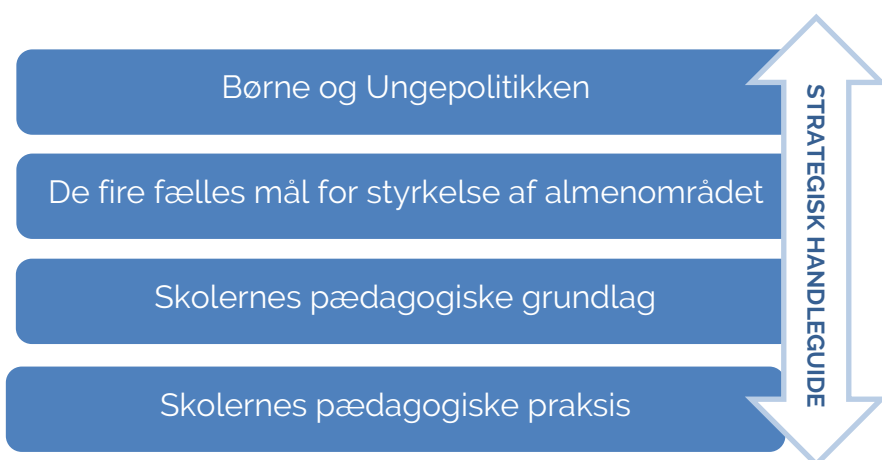
Der er med denne guide ambitioner om en fælles retning med plads til forskellighed med fokus på at styrke almenområdet på folkeskolerne i Haderslev Kommune.

Et af målene er, at alle børn og unge hver dag bringes i en privilegeret position. Det stiller krav til de læringsmiljøer, vi skaber for børnene, når de er i skole. Læringsmiljøerne skal være varierede og give alle børn mulighed for at lykkes i løbet af skoledagen. Flere børn skal gives deltagelsesmuligheder i udviklende fællesskaber i almenområdet eller tættere på almenområdet, end det er tilfældet i dag.

Denne handleguide har til formål at omsætte Børne- og Ungepolitikken, de fire fællesmål for styrkelse af almenområdet og skolens pædagogiske grundlag til konkrete handleanvisninger, som har til formål at skabe sammenhæng og fælles retning og sikre større grad af ensartethed og kvalitet på folkeskolerne i Haderslev Kommune.

Folkeskolerne i Haderslev Kommune er samtidig forskellige. Forskellighed kan i arbejdet med at styrke almenområdet være en kæmpe styrke. Derfor er den strategiske handleguide retningsgivende, samtidig med at den gerne skal give plads til, at skolernes ramme, kontekst, traditioner og kultur kan være forskellige.

Den strategiske handleguide skal med andre ord binde Børne- og Ungepolitikken, de fire fælles mål for styrkelsen af almenområdet og skolens pædagogiske grundlag sammen med fælles og tydelige tilgange og systematikker, som kan række helt ud i det enkelte læringsfællesskab. Samtidig skal handleguiden gøre det på en måde, hvor den enkelte skole kan kvalificere, udmønte og oversætte lokalt, så der skabes værdi og mening i den professionelle praksis til gavn for elevernes læring og trivsel.

Skoleafdelingen, Børn & Kultur
Juni 2026

Læsevejledning

Den strategiske handleguide er delt op i 8 overordnede emner, som har fokus på at skabe sammenhæng og fælles retning og sikre større grad af ensartethed og kvalitet, når vi arbejder med og for at styrke vores almene læringsmiljøer.

1. Styrkelse af almenområdet beskriver, hvordan der gennem forebyggende, foregribende og indgribende indsatser arbejdes med udviklingen af den pædagogiske praksis ud fra en sammenhængende og helhedsorienteret tilgang. Særligt de forebyggende og foregribende indsatser skal bidrage til udviklingen af inkluderende og forpligtende læringsfællesskaber.

2. Vejen til styrkede læringsfællesskaber har fokus på udviklingen af fællesskaber med øgede deltagelsesmuligheder for alle børn og unge. Her beskrives, hvordan pædagogiske indsatser forankres lokalt gennem teamsamarbejdet, PLC og det tværfaglige samarbejde med blandt andet PPR, Sundhedsplejen, Familierådgivningen og Dagtilbud. Afsnittet beskriver desuden arbejdet med fokuspunkter og udviklingsplaner som grundlag for udvikling, opfølgning og evaluering af indsatser.

3. Det pædagogiske grundlag beskriver, hvordan skoleledelser, medarbejdere og skolebestyrelser i fællesskab arbejder med og udvikler skolens pædagogiske praksis. Afsnittet understreger betydningen af et fælles pædagogisk fundament, der skaber retning, fælles sprog og sammenhæng mellem trivsel, læring og udvikling.

4. En styrket skoleledelse har fokus på faglig ledelse af de forebyggende, foregribende og indgribende indsatser. Afsnittet beskriver ledelsens ansvar for at omsætte organisatoriske mål til faglige løsninger, understøtte medarbejdernes praksis og sikre udviklingen af læringsmiljøer, der giver flere børn deltagelsesmuligheder i almenområdet.

5. Skoleledelse i professionelle læringsfællesskaber beskriver, hvordan skoleledere gennem samarbejde på den enkelte skole, i distriktsråd og i Pædagogisk Koordinationsudvalg bidrager til fælles læring, videndeling og udviklingen af læringsfællesskaber. Afsnittet tydeliggør, hvordan professionelle læringsfællesskaber understøtter udviklingen af nye løsninger og kvalificerer arbejdet med både forebyggende, foregribende og indgribende indsatser.

6. Struktur og organisering af de forebyggende, foregribende og indgribende indsatser beskriver de organisatoriske rammer og tilgange, der skal understøtte udviklingen af stærke almenmiljøer. Afsnittet har fokus på sammenhængende overgange, fællesskabsorienterede løsninger og udviklingen af mellemformer, som kan styrke læringsfællesskaberne og understøtte flere børn i at forblive i eller vende tilbage til almenområdet.

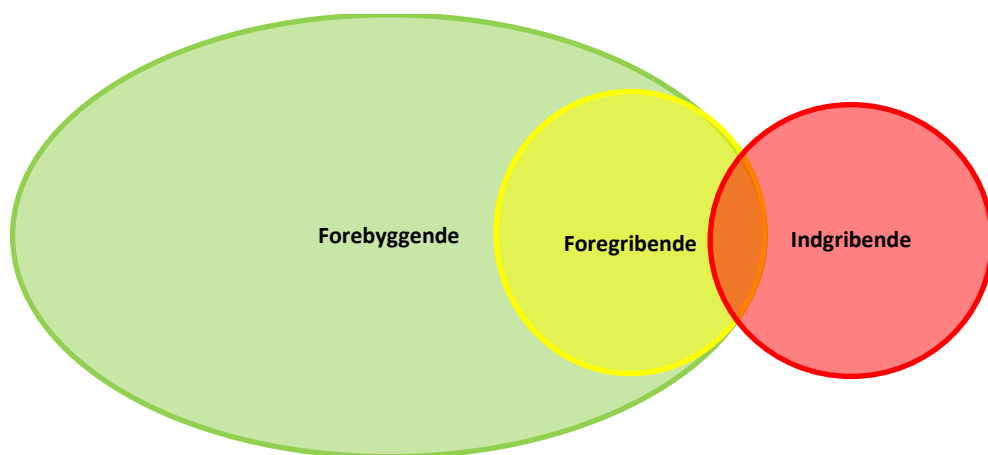
7. Det tværfaglige samarbejde beskriver, hvordan ledere og fagprofessionelle på tværs af skole, dagtilbud, PPR, Familierådgivningen, Familiehuset og øvrige samarbejdspartnere arbejder sammen om at skabe helhedsorienterede og sammenhængende indsatser for børn, unge og familier. Afsnittet beskriver de strukturer og processer, der skal understøtte koordinering, fælles ansvar og tværgående løsninger omkring barnet.

8. En styrket pædagogisk praksis – konkrete tilgange præsenterer en række forebyggende og foregribende metoder, redskaber og pædagogiske tilgange, som kan anvendes lokalt i arbejdet med at styrke læringsfællesskaberne. Afsnittet fungerer som inspiration til skolernes videre udviklingsarbejde og omsætning af handleguidens principper til praksis.

1. Styrkelse af almenområdet

I Haderslev Kommune vil vi arbejde for, at alle børn og unge får det bedst mulige skoletilbud tæt på almenområdet. Alle skoler i Haderslev Kommune arbejder som professionelle læringsfællesskaber, hvilket danner fundament for udvikling og styrkelse af de forpligtende læringsfællesskaber på skolerne.

For at lykkes med at styrke almenområdet, er det væsentligt, at de indsatser, vi samarbejder om, er rettet mod den pædagogiske praksis. Indsatserne kan være forebyggende, foregribende og indgribende, som illustreret i nedenstående model:

Med et øget fokus på de forebyggende og foregribende indsatser vil vi styrke udviklingen af inkluderende og forpligtende læringsfællesskaber på alle skoler og i hvert enkelt distrikt i Haderslev Kommune.

De indgribende indsatser iværksættes primært der, hvor der kræves en særlig indsats.

2. Vejen til styrkede læringsfællesskaber

I Haderslev Kommune forstår vi fællesskaber som en central og vigtig del af alle børns og unges liv. Central og vigtig fordi kernen i læringsfællesskaber netop understreger, at alle børn og unge er vigtige og har brug for at være en deltagende del af et fællesskab, hvor de kan lære, udvikles og vokse.

Styrkelsen af almenområdet i Haderslev Kommune skal ske gennem konkrete pædagogiske indsatser, der understøtter og udvikler den daglige pædagogiske praksis på hver enkelt skole i kommunen.

For at sikre sammenhæng i både de forebyggende, foregribende og indgribende pædagogiske indsatser er det væsentligt, at der arbejdes systematisk og struktureret med de konkrete tiltag, både i praksis og på skrift i Hjernen og Hjertet.

Pædagogiske observationer og iagttagelser af læringsfællesskabet og af barnet eller den unge samt data som fx trivselsmålinger danner afsættet for iværksættelse af de forebyggende og foregribende pædagogiske indsatser.

Alle indsatser beskrives med tydelige mål i konkrete Fokuspunkter i Hjernen & Hjertet (individbaseret) og Udviklingsplaner (Fokus i et læringsfællesskab), som både rettes mod læringsfællesskabet og barnet. De konkrete fokuspunkter/udviklingsplaner evalueres og justeres løbende i Hjernen og Hjertet.

I Haderslev Kommune er forebyggende indsatser kendetegnet ved, at teamet arbejder systematisk med; kvalitativt og kvantitativt data¹, fokuspunkter, sparring, vejledning og ved inddragelse af barnet og forældre. Det er vigtigt altid at inddrage og dokumentere barnets stemme jf. Barnets Lov.

De forebyggende indsatser, som bliver iværksat og afprøvet, følges løbende op af evalueringer og dermed en justering af indsatserne, så der sigtes mod og følges op på de fastlagte mål og tegn, som fremgår af fokuspunkter/udviklingsplaner.

Gennem et koordineret samarbejde mellem de enkelte teams på skolerne, vejlederne i Pædagogisk Læringscenter (PLC) og skoleledelsen udvikles og iværksættes de forebyggende pædagogiske indsatser, som styrker den pædagogiske praksis og dermed læringsfællesskabet og barnets deltagelses- og tilblivelsesmuligheder².

¹ Data, som kan anvendes ved de forebyggende tiltag, fremgår af afsnittet "En styrket pædagogisk praksis – konkrete tilgange"

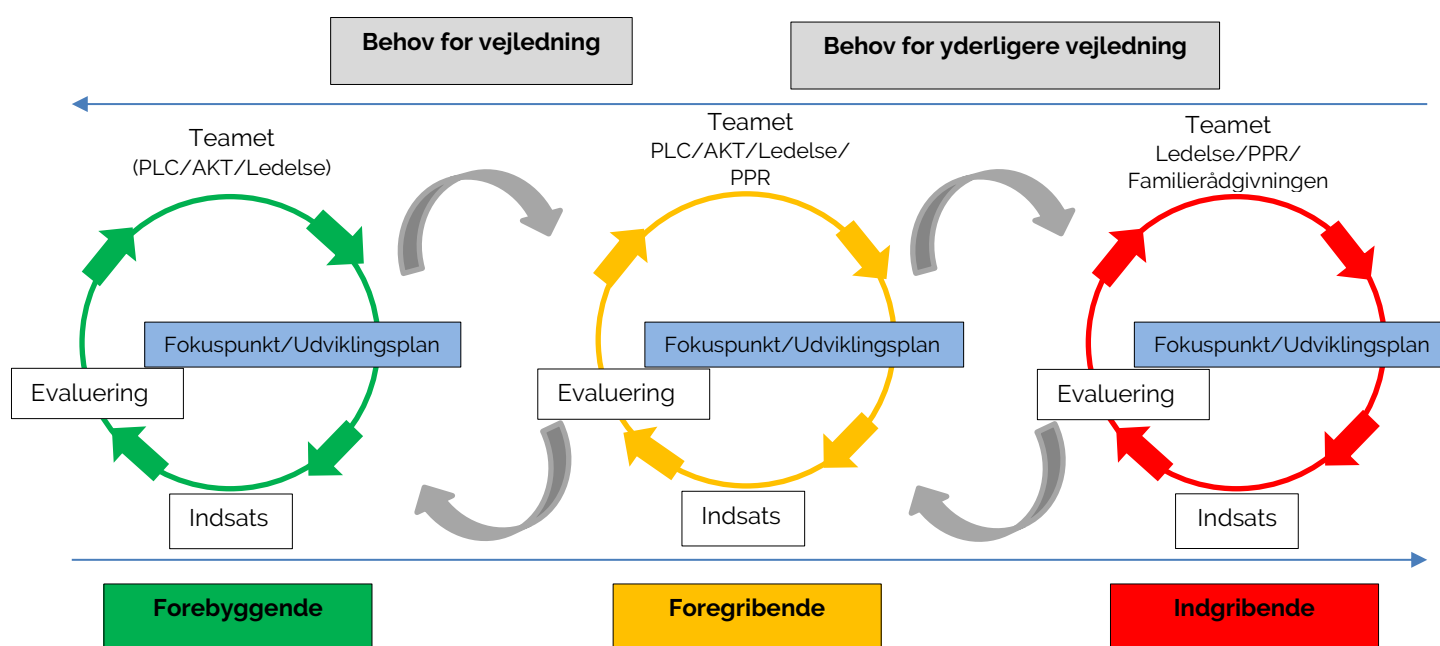
² "Relationsudvikling i skolen": Gro Emmertsen Lund og Gitte Haslebo

Gennem den løbende opfølgning og evaluering vurderes det, om den forebyggende pædagogiske indsats medfører de ønskede effekter. I evalueringen af de forebyggende indsatser kan det vise sig, at disse ikke er tilstrækkelige, hvorfor der iværksættes en mere foregribende indsats.

I en foregribende indsats inddrages f.eks. eksterne samarbejdspartnere, PPR eller Familierådgivningen.

Barnet og forældrene er ligeledes en naturlig del af de foregribende pædagogiske indsatser.

Udviklingen af de pædagogiske indsatser og dermed af den pædagogiske praksis sker særligt gennem de forebyggende og foregribende indsatser.

I hvert led, dog særligt ved det forebyggende og foregribende, vil der være iværksat og afprøvet flere indsatser, som løbende evalueret og justeret med afsæt i de beskrevne mål i fokuspunkter for barnet.

Det næste led iværksættes, når teamet og de tilknyttede vejledere eller samarbejdspartnere vurderer, der er behov for en yderligere udvikling af de pædagogiske tiltag.³

En inddragende tilgang til børn og forældre

I Haderslev Kommune arbejdes der med at inddrage barnets stemme i tilrettelæggelsen af de indsatser, som involverer barnet. Det er altid vigtigt med barnets stemme, da barnet skal have indflydelse på egen hverdag jf. Barnets Lov.

³ "Aktionsforskning i læringsperspektiv": Julie Borup Jensen, Søren Frimann og Micki Sonne Kaa Sunesen

De 4 stærke udsagn fra Børne – og Ungepolitikken⁴ står derfor centralt i arbejdet med styrkelsen af almenområdet og dermed også i arbejdet med at skabe deltagelsesmuligheder for det enkelte barn i fællesskabet:

- **Jeg bliver set, som den jeg er**
- **Jeg hører til i et fællesskab**
- **Jeg udfordres til at skabe de bedste forudsætninger for min fremtid**
- **Jeg støttes til at skabe et godt liv**

Børn og forældrene skal både inddrages i arbejdet med udviklingen af de brede læringsfællesskaber, men også i arbejdet med at styrke det enkelte barns faglige, personlige og sociale kompetencer.

Dette arbejde kan bl.a. ske gennem elevsamtaler, ved skole-hjemsamtaler og til netværksmøder, men også gennem den løbende kommunikation og dialog,

Barnet og forældrene involveres også i arbejdet med indsatserne i fokuspunkter, hvor barnets stemme og forældrenes perspektiv beskrives. Fokuspunkter fremsendes altid til forældrene via Hjernen og Hjertet. Forældrene tilgår det via forældreportalen på Aula.

Fokuspunkter

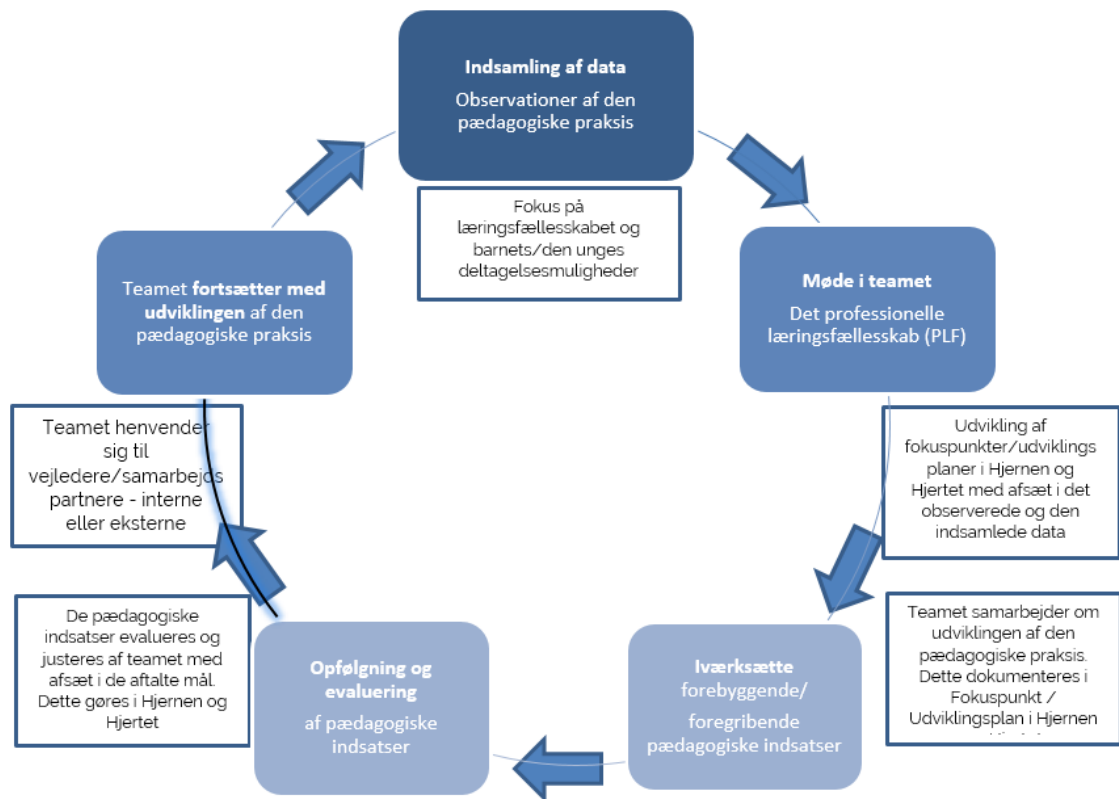
Alle skoler arbejder systematisk med udvikling, opfølgning og evaluering af de iværksatte pædagogiske indsatser gennem skriftlige fokuspunkter.

Fokuspunkterne skal tydeligt beskrive de opstillede mål for den pædagogiske indsats, tegn på hvordan de voksne gennem ændret praksis vil opnå målene, og hvornår de givne indsatser evalueres og justeres.

Indsatserne i fokuspunkterne udarbejdes altid som et led i både det forebyggende og foregribende arbejde. Forud for en indgribende indsats skal der altid være arbejdet med forebyggende og foregribende pædagogiske indsatser. Indsatserne skal være tydeligt beskrevet, evalueret og justeret i konkrete fokuspunkter forud for at en indgribende indsats iværksættes.

Processen for arbejdet med fokuspunkter er skitseret i nedenstående model:

⁴ [Haderslev Kommune Børne- og Ungepolitik](#)

I vejledning til udarbejdelse af fokuspunkt i Hjernen & Hjertet kan de professionelle omkring barnet få hjælp til at udarbejde fokuspunkter med kvalitet enten ved at følge vejledningen i det følgende eller gennem konsulent i skoleafdelingen:

RAMBOLL

VEJLEDNING TIL AT UDARBEJDE ET FOKUSPUNKT

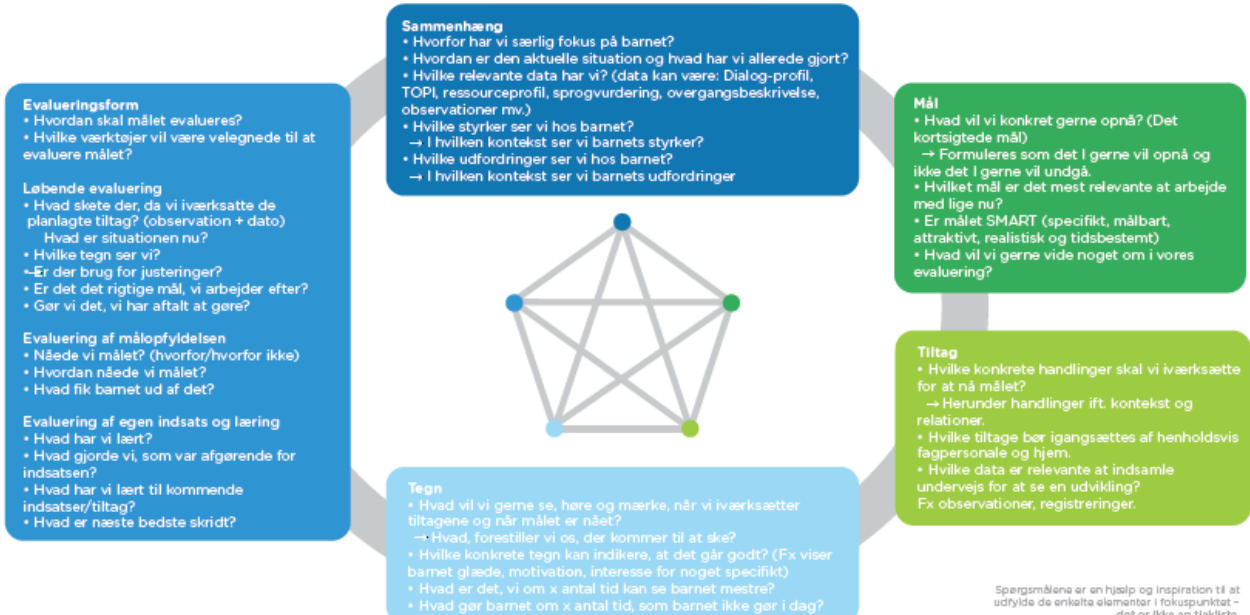
Du skal oprette et fokuspunkt, når et barn har behov for en indsats eller opmærksomhed udover det, som alle børn får.

Formål

Et fokuspunkt har til formål at konkretisere de mål og tiltag der skal iværksættes i forbindelse med en indsats. I et fokuspunkt indgår fem elementer: Sammenhæng, Mål, Tiltag, Tegn og Evaluering, og alle elementer er indbyrdes forbundne og påvirker hinanden gensidigt. Et fokuspunkt er et dynamisk redskab, hvor det hele tiden er muligt at regulere og justere de enkelte elementer i bestræbelsen på at komme tættere på målet for den pædagogiske aktivitet. Et fokuspunkt skal forstås som en proces vekslede mellem planlægning, handling, evaluering og refleksion.

Overskrift

- En sigende overskrift for arbejdet (Fx hvad er det langsigtede mål?)
- Det er en god ide at tjekke overskriften når hele fokuspunktet er skrevet, for at sikre, at der er sammenhæng mellem overskrift og indhold i fokuspunktet.

3. Skolernes pædagogiske grundlag

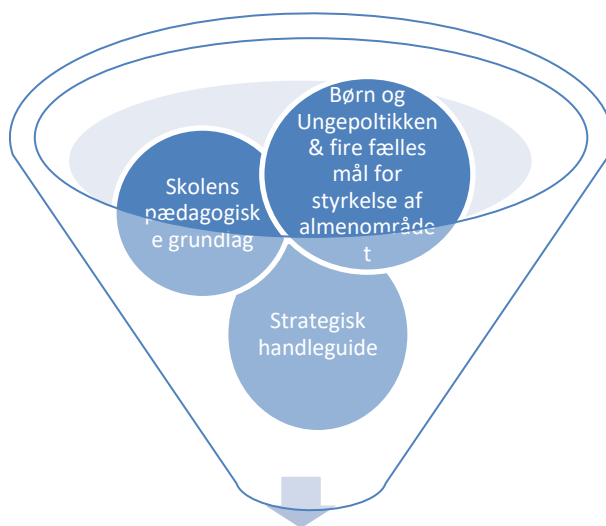
I Haderslev Kommune er der fokus på at forankre skolernes pædagogiske grundlag.

Det pædagogiske grundlag skal sætte fælles retning for det pædagogiske arbejde på skolerne. Det pædagogiske grundlag skaber et fælles sprog og en fælles forståelse for sammenhængen mellem trivsel, læring og udvikling på den enkelte skole.

Forankringen af skolernes pædagogiske grundlag sker gennem et vedholdende og kontinuerligt fokus fra ledelsen i samarbejdet mellem skolebestyrelsen, elevrådet og de fagprofessionelle.

Gennem arbejdet med det pædagogiske grundlag omsættes ambitionerne i Børne- og Ungepolitikken, de fire fælles mål for styrkelse af almenområdet og tilgangen i den strategiske handleguide til et styrket lokalt forankret fundament for den fortsatte udvikling af skolens pædagogiske praksis.

Skoleledelsen sikrer, at skolens pædagogiske grundlag løbende inddrages i skolens udviklingsarbejde.⁵

Skolens pædagogiske praksis

4. En styrket skoleledelse

Faglig ledelse⁶ er væsentligt i arbejdet med at styrke almenområdet. Faglig ledelse er at oversætte og omsætte organisatoriske mål til faglige løsninger rettet mod kerneopgaven. I nedenstående model – inspireret af Viviane Robinson, er der 5 ledelsesmæssige dimensioner, som er bærende for, at den faglige ledelse styrker skolernes arbejde med at skabe deltagelsesmuligheder for flere børn.

⁵ Inspiration til pædagogiske grundlag findes under afsnittet "En styrket pædagogisk praksis - konkrete tilgange"

⁶ [Elevcentreret skoleledelse – Blivklog](#)

Både de forebyggende, foregribende og indgribende indsatser styrkes gennem faglig ledelse. Det er lederen, der har ansvaret for at sikre, at indsatserne i arbejdet med at skabe deltagelsesmuligheder for flere børn i almenområdet, altid er understøttet gennem alle fem dimensioner uanset indsatsniveau.

Nedenstående er de forebyggende, foregribende og indgribende indsatser beskrevet på et overordnet organisatorisk niveau.

Faglig ledelse i de forebyggende indsatser

Langt de fleste børn trives i de almene læringsmiljøer. Lederen skal, sammen med medarbejderne sikre, at de **forebyggende indsatser** som f.eks. differentiering og fleksibel holddannelse er naturlige værktøjer, som indgår i tilrettelæggelsen af den daglige undervisning.

Andre tiltag kan være to-voksenordninger, co-teaching, særligt tilrettelagte "kursus" forløb inden for fagområder eller trivselsfremme herunder også med inddragelse af skolens faglige vejledere og ressourcepersoner.

Faglig ledelse i de foregribende indsatser

Der kan være situationer, hvor de forebyggende tiltag ikke er tilstrækkelige i arbejdet med at sikre fællesskabers eller enkelte børns læring og trivsel. I sådanne situationer kan der iværksættes en række **foregribende indsatser**. Målrettede foregribende indsatser skal understøtte de børn, som har behov for en særlig indsats, så de i højere grad gives deltagelsesmuligheder i fællesskabet. Det er

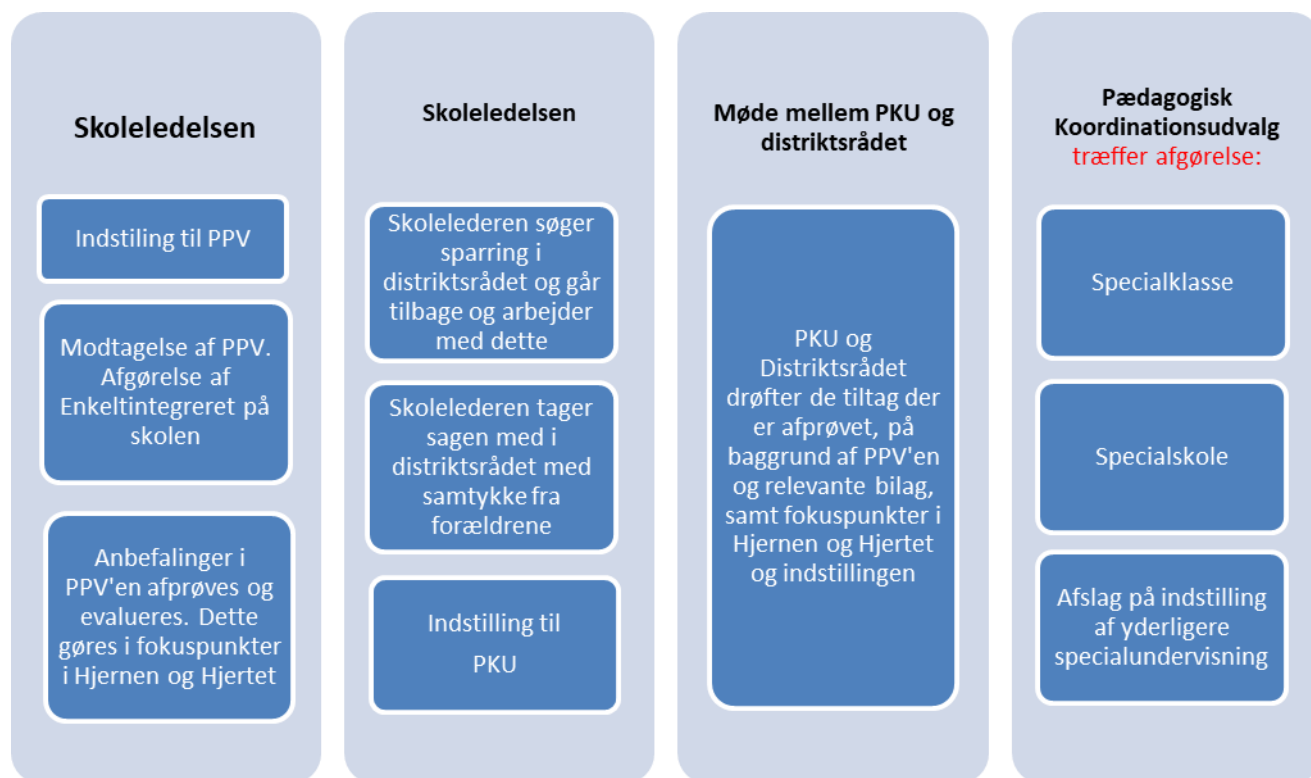
væsentligt, at foregribende indsatser altid rettes mod det fællesskab, hvori det enkelte barn skal gives deltagelsesmuligheder. De foregribende indsatser kan både tilrettelægges i læringsfællesskaber eller som en mellemform. En mere konkret beskrivelse af mellemformer findes i et kommende afsnit.

Faglig ledelse i de indgribende indsatser

Børn og unge visiteres kun til et indgribende skoletilbud, når ovenstående beskrevne indsatser er systematisk afprøvet og evalueret i Hjernen og Hjertet. Børn visiteres i en afgrænset periode på et år, hvor der er definerede lærings- og udviklingsmål. Barnets skoletilbud vurderes årligt ved revisitation med afsæt i en evaluering af barnets lærings- og udviklingsmål. Dette med henblik på, at det enkelte barn kan vende tilbage til almenområdet.

Skolelederens juridiske ansvar og opgave, når et barn har behov for en specialpædagogisk indsats

Iværksættelsen af mere indgribende indsatser sker gennem følgende trin:

Når det vurderes, at et barn har behov for en mere indgribende indsats, skal der udarbejdes en pædagogisk-psykologisk vurdering (PPV). Den pædagogisk-psykologisk vurdering understøtter og kvalificerer skolens tilrettelæggelse af den specialpædagogiske indsats. Når der udarbejdes en PPV på et barn, er der en række forpligtelser, som skolens ledelse skal leve op til. Disse er kort skitseret i

nedenstående model under overskriften *skoleledelsen*. Se vejledning for specialpædagogisk bistand og specialundervisning.

Hvis PPV' en peger på mere end 9 timer støtte til et barn, er det skolelederens ansvar, at der udarbejdes en afgørelse ift. indsatser ud fra PPV'ens anbefalinger.

Hvis skolens ledelse i samarbejde med distriktsrådet vurderer, at barnets specialpædagogiske behov bedst understøttes af et mere vidtgående skoletilbud, henvises barnet til Pædagogisk Koordinationsudvalg (PKU)⁷.

Det er skolens ledelse, der sikrer, at relevante dokumenter videresendes til Pædagogisk Koordinationsudvalg:

- Indstilling
- PPV
- Tidslinje
- Fokuspunkter
- Øvrige relevante dokumenter

Fokuspunkter, som ligger i Hjernen og hjertet, som har været iværksat, evalueret og justeret i det fællesskab, som barnet er en del af. Indsatser i Hjernen og Hjertet skal løbende evalueres og justeres.

Hvis der indstilles til PKU, trækker skolen en elevprofil i Hjernen og Hjertet til dokumentation for indsatser, evaluering og justering.

I indstillingen skal det tydeligt fremgå, hvilke sider i elevprofilen, som er særligt relevante.

Skolelederen sikrer en tidslinje med et overblik over elevens forløb til PKU.

5. Skoleledelse i professionelle læringsfællesskaber

Hvis vi skal lykkes med at skabe deltagelsesmuligheder for flere børn i almenområdet, kræver det, at skoleledelserne samarbejder som professionelle læringsfællesskaber.

"Et professionelt læringsfællesskab er en inkluderende gruppe af mennesker, der motiveres af en fælles læringsvision, og som støtter og samarbejder med hinanden og finder måder til at forandre egen praksis gennem systematisk opsamling, undersøgelse og vurdering af data - og

⁷ Pædagogisk Koordinationsudvalg (PKU) beskrives nærmere i "Vejledning: Specialpædagogisk Bistand - folkeskolerne"

sammen lærer nye og bedre tilgange. Det professionelle læringsfællesskab fremmer læring og trivsel for børn og unge gennem udvikling af de professionelles egen læring.”⁸

Der er på skoleområdet en række formaliserede professionelle læringsfællesskaber for skoleledelserne i arbejdet med skabe deltagelsesmuligheder for flere børn i almenområdet.

Skoleledelsen som professionelt læringsfællesskab

Skoleledelserne arbejder på egen skole som professionelt læringsfællesskab. Skolelederne kan, når det er relevant, inddrage viden fra f.eks. skolens egne vejledere i PLC eller eksterne ressourcepersoner som f.eks. psykologer, sundhedspleje eller forvaltningskonsulenter. Skoleledelsernes arbejde som professionelt læringsfællesskab på egen skole er primært rettet mod de forebyggende og foregribende indsatser.

Distriktsrådet som professionelt læringsfællesskab

I de tre distrikter samarbejder skolelederne gennem distriktsrådene om at styrke almenområdet. De enkelte distriktsråd samarbejder både om forebyggende, foregribende og indgribende indsatser. Det enkelte distriktsråd har, med afsæt i et fælles kommissorie for distriktsrådsamarbejdet, udarbejdet en fast struktur for, hvorledes de sikrer samarbejdet og fælles læring i forhold til både forebyggende, foregribende og indgribende indsatser.

I distriktsrådene kan den enkelte skoleleder, gennem fælles læring, få hjælp til at finde nye og bedre tilgange i arbejdet med konkrete udfordringer i udviklingen af deltagelsesmuligheder for flere børn i almenområdet.

Samarbejdet omkring de fælles problemstillinger i distriktsrådene er en forebyggende og foregribende indsats, som sker forud for en mere indgribende indsats, som eksempelvis en henvisning til Pædagogisk Koordinationsudvalg.

Pædagogisk Koordinationsudvalg (PKU) som professionelt læringsfællesskab

Pædagogisk Koordinationsudvalg træffer afgørelse om et eventuelt specialiseret skoletilbud til et barn eller en ung.

Det er væsentligt for afgørelserne, at de bliver truffet på et data- og evidensinformeret grundlag. Når det pædagogiske koordinationsudvalg træffer afgørelse om et mere indgribende skoletilbud, vil det altid ske med afsæt i dokumentation i form af en pædagogisk-psykologisk vurdering (PPV),

⁸ Albrechtsen (2013), Daffour & Marzano (2015), Hargreaves & Fullan (2016)

skolens indstilling, en tidslinje over barnets forløb, fokuspunkter, men også på baggrund af en konkret dialog mellem distriktsrådet, de tværgående ressourcepersoner og de fagprofessionelle. Før skolelederen eller distriktsrådet træffer afgørelse om indstilling til et mere indgribende skoletilbud, er det den enkelte skoleleders ansvar, at der har været iværksat forebyggende og foregribende pædagogiske indsatser gennem et systematisk og implementerende arbejde med fokuspunkter lokalt på egen skole.

Skolelederen sikrer ligeledes, at der gennem distriktsrådet har været foregribende dialoger, hvor distriktsrådet, som professionelt læringsfællesskab, har drøftet mulige forebyggende eller foregribende pædagogiske indsatser i distriktet. Det er vigtigt at fokuspunkterne tydeligt beskriver skolens pædagogiske arbejde, som ligger forud for indstillingen til PKU. Alle Fokuspunkter er afprøvet, evalueret og justeret før indsendelse til PKU.

De professionelle læringsfællesskaber på tværs af skoler:

6. Organisering af de forebyggende, foregribende og indgribende indsatser

Skolerne arbejder ud fra en helhedsorienteret tilgang, hvor der er fokus på udviklingen af sammenhængende overgange mellem de etablerede skoletilbud. En tilgang der understøtter mulighederne for tilbagevenden fra de mere indgribende, segregerede skoletilbud til de mindre indgribende skoletilbud.

I arbejdet med at styrke almenområdet er der særligt fokus på udviklingen af de forebyggende og foregribende tilgange.

Strukturen og organiseringen skal sikre et fokus på fællesskabet fremfor individet. Målet er, at flere børn og unge forbliver i deres nærmiljø og, at rammerne understøtter flere børn og unges læring og udvikling i de almene fællesskaber.

På almenområdet arbejdes der med nogle eller flere af følgende forebyggende værktøjer; undervisningsdifferentiering, fleksibel holddannelse, fokuserede pædagogiske indsatser beskrevet gennem konkrete fokuspunkter, og CO-teaching indenfor skolens rammer ligesom de professionelles viden om neuropædagogik inddrages i planlægning af undervisningen.

Med afsæt i Haderslev Kommunes målsætning om, at flest mulige børn bevarer tilknytningen til nærmiljøet, arbejdes der målrettet med at skabe deltagelsesmuligheder for alle børn i eller så tæt på almenområdet som muligt, og når det giver værdi for det enkelte barn.⁹ En mulighed i arbejdet med dette er at udvikle mellemformer.

Mellemformer

Mellemformer er en ".... en vifte af alternative organiseringsformer, som udvikles og afprøves med det formål at intensivere det pædagogiske inklusionsarbejde med at imødegå en elevs eller en elevgruppes faglige, sociale, kognitive eller følelsesmæssige behov i en bestemt situation eller periode. Indsatserne kan udføres i stamklassen, på skolens matrikel – eller i forløb, som involverer et mix af disse. Indsatserne udføres i et prioriteret samarbejde mellem professionelle med kompetencer til at arbejde systematisk og kvalificeret med de specifikke problematikker. Disse kompetencer kan være af almenpædagogisk eller specialpædagogisk karakter, men uanset hvad bringes de i anvendelse med et inkluderende formål." ¹⁰

Lokalt på hver enkelt skole og i de enkelte distrikter kan der udvikles og etableres mellemformer. Vi søger med mellemformer at skabe mangfoldige læringsmiljøer og privilegerede positioner for flere børn i det almene,

Mellemformer i Haderslev Kommune er læringsfællesskaber, som er forankret i almenområdet, som struktureres og organiseres lokalt eller i distriktet. Kendetegnende for mellemformer er, at de er

⁹ [Organisering af den specialpædagogiske bistand | Børne- og Undervisningsministeriet \(uvm.dk\)](#)

¹⁰ Micki Sunesen (2024): 195

afklarende og styrkende forløb, som giver barnet/den unge, de bedste muligheder for tilbagevenden til det læringsfællesskab, som de er en naturlig del af.

Mellemformer skal således både styrke læringsfællesskabet og det enkelte barn/den unge.

I arbejdet med og ved udviklingen af mellemformer er der følgende kriterier, som skal opfyldes:

- Den enkelte mellemform er altid velbeskrevet på hver skole med; formål, indhold, metode og pædagogik.
- Der arbejdes altid med læringsfællesskabet omkring barnet og den progressive udvikling af barnets faglige og sociale kompetencer.
- Der udarbejdes et fokuspunkt med en beskrevet målsætning for forløbet og en tydelige plan for opfølgning og evaluering af den pædagogiske indsats. Dette journaliseres i Hjernen og Hjertet under fokuspunkter.
- Forældrene inddrages aktivt både i forhold til indsats og fokuspunkt, og der er tydelige rammer for samarbejdet mellem barn/ung, hjem og dagtilbud/skole. Fokuspunktet sendes altid til forældrene i Hjernen og Hjertet.
- Barnets perspektiv/stemme vil altid blive inddraget i arbejdet med udformningen af fokuspunkter/udviklingsplaner.
- Barnet er tilknyttet, og vil opleve sig som en del af et læringsfællesskab.
- Der tages afsæt i forløb, som iværksættes i en afgrænset periode.
- Der vil være et tæt og forpligtende samarbejde mellem teamet omkring det primære læringsfællesskab og personalet i mellemformen.

7. Tværfagligt samarbejde og sammenhængende indsatser

I det tværfaglige samarbejde er der fokus på børn, unge og familier, som har brug for særlig opmærksomhed.

På tværs af ledere og de fagprofessionelle i bl.a. dagtilbud, skoler, PPR, Familierådgivningen og Familiehuset etableres det tværfaglige samarbejde for at styrke udviklingen af sammenhængende indsatser.

Skoleledelsen og lederne af de tværgående enheder har ansvaret for organiseringen af de strukturer og processer, som skal understøtte det tværfaglige samarbejde og dermed de sammenhængende indsatser.

I Haderslev Kommune bruger vi TVÆRS-plattformen i Hjernen og Hjertet som en samarbejdsplatform, der understøtter det tværfaglige samarbejde omkring barnet. Med TVÆRS-plattformen er det muligt at samle al relevant information og materiale fra forskellige interessenter

(fagpersonale, eksterne samarbejdspartnere og forældre) ét og samme sted og således skabe en koordineret indsats omkring barnets situation. Det tværfaglige samarbejde omkring sammenhængende indsatser illustreres i modellen¹¹:

Teamet	•Bekymring omkring barnet/familien. Teamet laver et fokuspunkt i Hjernen og Hjertet. Det evalueres løbende i Hjernen og Hjertet
Netværksmøde	•Barnet, forældre, teamet og ledelse. •Referatet fremgår af Hjernen og Hjertet, og sendes til forældrene i forældreportalen.
Arbejds møde	•Etableres med samtykke fra forældrene •Deltagere er: Fagprofessionelle, vejledere/rådgivere og ledelse •Formål: Koordinere de sammenhængende indsatser
Netværksmøde	•Barnet/familien, fagprofessionelle, vejledere/rådgivere og ledelse •Oprettelse af TVÆRS-modul i Hjernen og Hjertet, når eksterne samarbejdparter inviteres med. •Referatet fremgår af Hjernen og Hjertet.
Sammenhængende indsatser	•Iværksætter indsatserne; Rådgivere/vejledere, fagprofessionelle og ledelse. Indsatserne fremgår af Hjernen og Hjertet via fokuspunkter/udviklingsplaner
Opfølgning og evaluering	•Barnet/familien, fagprofessionelle, vejledere/rådgivere og ledelse •Evalueringen sker i Hjernen og Hjertet. Fokuspunkter sendes altid i Hjernen og Hjertet

8. En styrket pædagogisk praksis – konkrete tilgange

Nedenstående oversigt henviser til en række forebyggende og foregribende tiltag, som kan iværksættes. Listen er til inspiration:

Forebyggende indsatser		
Tiltag:	Aktør	Indsats:
Kvalitativ og kvantitativ	Teamet	• Pædagogiske iagttagelser og observationer • Elevinterviews

¹¹

Til at understøtte det tværfaglige samarbejde er der i Haderslev Kommune udviklet "Trivselsguiden".

data		• Individuelle elevsamtaler • National Trivselsundersøgelse • Hjernen og Hjertet; Fokuspunkter, TOPI, noter, meddelelsesbog, TVÆRS, samtykke. • Klassesetivsel.dk, Idekassen.dk – hvis man har indkøbt disse.
Dokumentation og fokuspunkter/udviklingsplaner	Teamet	• Faglige og sociale årsplaner • Trivselsforløb • Udviklingsplan for læringsfællesskabet • Fokuspunkt for eleven Hjernen og Hjertet – SMTTE-model.
Forældre-samarbejde	Teamet Forældre	• Løbende kontakt via Aula • Skolehjemssamtaler • Opfølgende møder • Netværksmøder • Familierådslagning

Foregribende indsatser

Tiltag:	Aktører	Indsats
Sparring og vejledning	Teamet, vejleder eller rådgiver	Vejleder fra PLC: • Fokuserede pædagogiske observationer • Deltagelse i teammøder • Udvikling af udviklingsplan for læringsfællesskabet med opfølgning og evaluering • Inddragelse af børnegruppen • Orientering af forældre • Arbejds møde med teamet Fagpersoner fra PPR • Fokuserede observationer • Deltagelse i teammøder • Kvalificering af fokuspunkter/udviklingsplaner for læringsfællesskabet med opfølgning og evaluering • Inddragelse af elevfællesskabet og barnet/den unge • Inddragelse af forældre • Arbejds møde med teamet og vejleder fra skolen
Pædagogiske indsatser	Teamet Vejleder	• Undervisningsdifferentiering • Struktur i klasserummet • Klasserumsledelse • ICDP • CO-teaching • Holddannelse • Mellemform på skolen • Implementering af specialpædagogisk viden og indsatser • Selvregulering/arousal

		• Anerkendende kommunikation • Relationsarbejde • Sammenhængende overgange
Netværksmøde	Barn, forældre, team, vejleder, ledelse og relevante parter	• Samarbejds møde med barn, forældre, teamet, vejledere, ledelse og andre relevante parter som PPR, sundhedspleje, SSP
Tværfagligt samarbejde med familierådgivningen	Barn, forældre, team, vejleder, skoleledelse og familierådgivningen	Efter aftale med familien, vejlederen og skoleledelsen inddrages familierådgivningen i det videre arbejde med barnet/den unge. Familierådslagning • Samarbejds møde med team, vejleder fra skolen, barn og forældre • Gennemgang af individuelt fokuspunkter med opfølgning og evaluering Underretning • Netværksmøde med team, vejleder fra skolen, familievejleder, barn og forældre • Gennemgang af individuelt fokuspunkt med opfølgning og evaluering • Underretning
PPV	Skoleledelse, PPR og forældre	• Efter aftale med forældrene ved et netværksmøde indstilles barnet/den unge til en pædagogisk psykologisk vurdering (PPV). HUSK indstilling til PPR. • PPV+g medfører, at skolelederen sikrer en efterfølgende juridisk afgørelse med indsatser, som efterfølgende evalueres og tilpasses.
VISO	Forældre, medarbejder, ledelse og PPR	• Efter aftale med forældrene ved et netværksmøde indstilles barnet/den unge til VISO-forløb. Husk samtykke
Distriktsrådet	Skoleledelse: Skoleledere i distriktet	• Efter aftale med forældrene ved et netværksmøde kan skoleledelsen søge sparring og vejledning ved distriktsrådet. Husk samtykke • Distriktsrådet giver sparring og vejledning med fokus på udviklingen af læringsfællesskaber for alle børn og unge i lokalmiljøet.

Efter arbejdet med målrettede pædagogiske indsatser kan der iværksættes indgribende tiltag.

Indgribende indsatser		
Tiltag:	Aktører:	Indsats
Henvisning til Pædagogisk	Skoleledelse, Distriktsråd og forældrene	• Skoleledelsen kan henvise barnet/den unge til specialpædagogisk bistand gennem indstilling til

Koordinationsudvalg (Visitation)		Pædagogisk Koordinationsudvalg efter aftale med forældre, og Distriktsrådet. • En henvisning kræver: - Der er udarbejdet en PPV - Der har været iværksat og arbejdet med forebyggende og foregribende pædagogiske indsatser for læringsfællesskabet og omkring eleven som er evalueret og justeret over tid. - Der er velbeskrevet fokuspunkter, som dokumenterer de iværksatte pædagogiske indsatser. Indsatserne er evalueret og justeret. Fokuspunkter trækkes i en elevprofil i Hjernen og Hjertet og vigtige nedslagspunkter i elevprofilen fremhæves for PKU. - Tidslinje for elevens forløb laves til overblik for PKU.
---	--	---

